

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 1365/2024
11.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Негован Живковић, адвокат из ..., против туженог ЈКП „Комнис“ из Беле Паланке, чији је пуномоћник Тихомир Крстић, адвокат из ..., ради поништаја решења и враћања на рад, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4098/23 од 13.12.2023. године, у седници већа одржаној дана 11.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије туженог и тужиоца изјављене против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 4098/23 од 13.12.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суд у Пироту П1 133/19 од 04.09.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца, па је поништено решење туженог број .. од 27.02.2017. године о отказу уговора о раду број .. од 01.04.2008. године, због престанка потребе за његовим радом и тужени обавезан да тужиоца врати на рад, на радно место референта за ... или на послове који одговарају његовој стручној спреми и његовој стручној способности. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 184.570,00 динара, са законском затезном каматом почев од 04.09.2020.године. Ставом трећим изреке, утврђено је да је део тужбеног захтева тужиоца, против туженог, којим је тражио исплату неисплаћене разлике зараде, зараде по основу уговора о раду за период од 01.11.2014. године па до 27.02.2014. године и накнаду штете у висини изгубљене зараде, са законском каматом, повучен.

Допунским решењем Основног суда у Пироту П1 133/19 од 10.06.2021. године, исправљеним правноснажним решењем истог суда П1 133/19 од 13.07.2021. године, усвојен је захтев тужиоца за доношење допунског решења о трошковима поступка, па је обавезан тужени да поред већ утврђених пресудом П1 133/19 тужиоцу накнади и трошкове поступка у износу од 36.000,00 динара, са законском затезном каматом, почев од дана доношења пресуде 04.09.2020.године.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 4496/2021 од 09.03.2022. године, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом и другом изреке и допунско решење о трошковима поступка тако што је одбијен, као неоснован, тужбени захтев садржине као у изреци првостепене пресуде и обавезан тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка у укупном износу од 142.500,00 динара.

Решењем Врховног касационог суда Рев2 1707/22 од 05.04.2023. године наведена пресуда је укинута и предмет је враћен другостепеном суду суду на поновно одлучивање.

Код поновног одлучивања, Апелациони суд у Нишу је донео пресуду Гж1 4098/23 од 13.12.2023. године којом је, у ставу првом изреке, потврђена првостепена пресуда те делу става првог изреке којим је поништено решење туженог број .. од 27.02.2017. године о отказу уговора о раду број .. од 01.04.2008. године, због престанка потребе за његовим радом и тужени обавезан да тужиоца врати на рад и у делу става другог изреке којим је обавезан тужени да тужиоцу накнади трошкове поступка у износу од 184.570,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате и допунско решење о трошковима поступа од 10.06.2021. године исправљено решењем истог од 13.07.2021. године у делу којим је обавезан тужени да поред већ утврђених пресудом П1 133/19 тужиоцу накнади и трошкове поступка у износу од 36.000,00 динара, са законском затезном каматом од извршности до исплате. Ставом другим изреке, укинута је првостепена пресуда у преосталом делу става првог изреке којим је тужени обавезан да тужиоца врати на радно место референта за ... или на послове који одговарају његовој стручној спреми и његовој стручној способности и тужба у том делу одбачена. Ставом трећим изреке, преиначена је одлука о трошковима поступка садржана у преосталом делу става другог изреке првостепене пресуде и допунско решење о трошковима у преосталом делу, тако што је одбијен захтев за исплату законске затезне камате почев од 04.09.2020. године до извршности пресуде. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на има накнаде трошкова за састав ревизије исплати износ од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац и тужени су благовремено изјавили ревизије, и то тужилац побијајући је у ставу другом изреке због битне повреда одредаба парничног поступка из члана 374. тачка 12. Закона о парничном поступку, а тужени побијајући је, према наводима ревизије, у ставу првом и четвртм изреке, због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду у смислу члана 408. и 441 Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), Врховни суд је утврдио да су ревизије неосноване.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити је дошло до пропуста у примени или погрешне примене које од одредаба ЗПП због којих се ревизија може изјавити по члану 407. став 1. ЗПП. Повреда из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП на коју се ревизијом тужиоца указује, по члану 407. став 1. ЗПП, не представља разлог због кога се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био запослен код туженог на пословима „референт за ...“ на основу уговора о раду од 01.04.2008. године и анекса уговора о раду од 28.12.2015. године. Тужени је 24.02.2017. године донео Правилник о организацији и систематизацији послова и радних задатака број 110- 612017- II којим је престало да постоји радно место чије је послове тужилац обављао и у коме је у члану 11. прописано да се Правилник објављује на огласној табли предузећа и да ступа на снагу даном доношења. Тужени је истог дана 24.02.2017. године донео Одлуку о утврђивању вишка запослених број 730, којом је утврђено да ће у периоду од 30 дана доћи до престанка потребе за радом 2 радника, међу којима и тужиоца, јер је престала потреба за обављањем одређеног посла. Тужиоцу је дана 27.02.2017. године уручено решење од 27.02.2017. године, којим му је отказан уговор о раду због организационих и технолошких промена услед усвајања новог Правилника и ради санирања отежаног економског пословања предузећа, великих финансијских потешкоћа у којима се нашло предузеће због нагомиланих дугова. Тужилац је био члан главног одбора Самосталног Синдиката „ЈКП Комнис“ Бела Паланка од 02.03.2016. године до избора 2020. године. У последње две године пре доношења оспореног решења о отказу дошло је до погоршања услова рада код послодавца, што је био разлог да синдикат у спорном периоду буде активан и послодавцу упућује упозорења и дописе, а писали су и кривичне пријаве.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев налазећи да је побијано решење незаконито, јер све и да је Правилник о организацији и систематизацији послова и радних места објављен на огласној табли исти није ступио на снагу, с обзиром да није протекло Уставом предвиђени рок од осам дана од дана објављивања, а у самом Правилнику нису наведени нарочито оправдани разлози за ступање на снагу даном доношења, па је решење донето на основу Правилника који није ступио на правну снагу, при чему решење не садржи јасне и недвосмислене разлоге зашто је баш тужилац проглашен технолошким вишком. Поред тога тужилац је био члан главног одбора синдиката, који је у критичном периоду био активан, а тужени није доказао да отказ уговора о раду није последица статуса или активности тужиоца као представника запослених.

Другостепени суд је прихватио изражено становиште првостепеног суда о незаконитости решења о отказу, налазећи да је Правилник објављен 24.02.2017. године, али да исти не садржи нарочито оправдане разлоге за ступање на снагу даном објављивања, у складу са одребом члана 196. став 4. Устава Републике Србије, те како је побијано решење донето у тренутку док Правилник још није ступио на правну снагу, то је исто незаконито. Такође, тужилац је уживао посебну заштиту од отказа уговора о раду због синдикалне активности јер је био члан управног одбора репрезентативног синдиката код туженог, а тужени није доказао да отказ уговора о раду није последица синдикалног деловања, будући да су изменама Правилника угашена само два радна места, међу којима је радно место тужиоца. Другостепени суд је одбацио тужбу у делу да суд обавезе туженог да га врати на радно место референта за ... или на послове који одговарају његовој стручној спреми и његовој стручној способности, из разлога апсолутне ненадлежности, будући да суд не може да одлучује о распоређивању запослених код послодавца, већ да је то у искључивој надлежности послодавца.

По оцени Врховног суда, правилно ду нижестепени судови применили материјално право када су усвојили тужбени захтев за поништај оспореног решења туженог и тужбени захтев за отклањања последица незаконитости враћањем тужиоца на рад.

Нису основани ревизијски наводи туженог којима се указује на погрешну примену члана 188. Закона о раду. Нижестепени судови су правилно закључили да је тужиоцу отказан уговор о раду због учешћа у синдикалним активностима, а не због организационих промена. Тужилац је био члан главног одбора у Самосталном Синдикату ЈКП Комнис Бела Паланка, који је у спорном периоду био активан и послодавцу упућивао упозорења, јер је у последње две године пре доношења оспореног решења о отказу дошло до погоршања услова рада код послодавца, што указује на тендециозно поступање туженог приликом укидања радног места тужиоца.

Организација рада и измене правилника о систематизацији радних места јесте у искључивој надлежности послодавца. Међутим и поред тога, поступање послодавца приликом реорганизације подразумева и заштиту интереса запослених с обзиром на то да је право на рад, као једно од егзистенцијално најбитнијих права, зајемчено и Уставом РС. У том смислу укидање тужиоцевог радног места којем је непосредно претходила синдикална активност тужиоца представља злоупотребу права послодавца да самостално организује процес рада. Тужени, на коме је терет доказивања у смислу члана 188. став 2. Закона о раду, није доказао да укидање тужиоцевог радног места и отказ уговора о раду није последица синдикалних активности тужиоца. Чињеница да је тужиоцу формално отказан уговор о раду због организационих промена није довољан доказ да тужиоцеве синдикалне активности нису узрок отказа, а посебно код чињенице да је активност синдиката у то време била појачана, да је Одлуком о утврђивању вишка запослених престала потреба за радом два запослена, од којих је један тужилац, као и да је у истом периоду радни однос престао и председнику синдиката ББ.

Стога су нижестепени судови на основу правилне примене члана 188. Закона о раду поништали решење туженог о отказу уговора о раду број .. од 27.02.2017. године.

Супротно наводима ревизије тужиоца, правилно је другостепени одбацио тужбу у делу да се обавезе тужени да тужиоца врати на радно место референта за ... или на послове који одговарају његовој стручној спреми и стручној способности. Наиме, правна последица поништаја незаконитог отказа уговора о раду је обавеза туженог послодавца да тужиоца на његов захтев врати на рад, у складу са одредбом члана 191. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...32/13). Полазећи од наведене одредбе, суд туженом послодавцу може наложити само враћање запосленог на рад, док се распоређивање запосленог на одређене послове налази у сфери аутономног деловања послодавца и може бити предмет уговора о раду или његовог анекса. Правилан је закључак другостепеног суда да суд није надлежан да одлучује о захтеву за враћање на конкретно радно место, имајући у виду да распоређивање запосленог на одговарајуће послове према врсти и степену његове стручне спреме спада у домен аутономне регулативе послодавца, о чему одлучује у складу са законом, актом о систематизацији и потребама процеса и организације рада, због чега је, по оцени Врховног суда, тужба, у том делу, правилно одбачена.

Из наведених разлога, Врховни суд је на основу члана 414. став 1. у вези члана 420. став 6. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић